

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a case de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Folia una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 . sun. pe unu anu séu 45 doidieleri, or 3 galbini si 3 doidieleri mon. sunatoria. Se prenumera la postel'e c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari

Nr. 37.

Brasiovu, 4. Aprilie 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

CRESCATUR'A la CONTRIBUTIUNE.

Frunderindu noi pîntre diurnalele unguresi din Clusiu cate au esitu de 1 1/2 luna încóce, aflamu ca aealeasi, cedendu impregiariloru de fația s'au retrasu ce e dreptu de pe campulu celu larmosu alu politicei, in sinul si la vatr'a loru natiunala, ca inse aceleasi cu atatu mai virtosu isi concentrara luareaminte si activitatea spre desvoltarea si consolidarea vietii proprie naționale intru tóte ramurile si prin tóte arteriile sale; totusi ele nu lipsescu din timpu in timpu a trage luareaminte a publicului inca si asupra unoru cestiuni taiatórie afundu in referintiele toturor locuitorilor tieri catra statu si catra gubernu. Asia intre altele aflamu in „Kolozsvári Közlöny“ Nru 49 sub cifrele Gr. B. F. urmatoriulu articulu privitoriu la contributiunea pe care o platescu locuitorii Transilvaniei, cum si la ceea ce ar fi se mai platésca, déca proieptulu Dlui Plener, ministrului de finantia s'ar incuviintiá de catra respectívele corpuri legislative. Acelu articulu suna asia:

„Cestiunea contributiunii afluanduse tocma acum sub desbatere in capital'a imperiului austriacu, credemu si noi ca nu va fi de prisosu cá se dilucidamu acésta cestiune din tóte punctele de vedere si pe temeulu dadeloru (cifreloru); eara acést'a cu atatu mai virtosu, pentru ca tocma cestiunea contributiunii este aceea, in privinti'a careia orice date sunt preste mesura importante; acést'a este aceea, unde se cere mai multu, cá cifrele se fia lamurite.

Foile publice din Austri'a judeca planulu Dlui Plener de a imulti darile dupa o maniera prea de totu finantiala, pe care noi cesti economi de sate le pricepemu prea anevoia; ei adica computa interesele dela venitulu curatu, noi dincontr'a suntemu dedati a computá pe lenga fiorini inca si crucierii.

Deci aideti se ne facemu o socotéla dupa datin'a sateniloru, pentru cá se aflamu cata contributiune se platesce din acésta patria mica, cata platiramu pana acuma, adica in a. 1861 si catu vomu plati pe viitoru dela Maiu inainte, eara apoi manecand dela acestu computu se vedemu, cata contributiune dirépta si indirépta (directa et indirecta) a platitu intrég'a Transilvania si cata va plati impreuna cu crescatur'a (séu aruncatur'a, cum se mai numesce pe airea.) --

In a. 1861 crescaturele pentru coperirea trebuintieloru tierii (Transilvaniei) si pentru coperirea valorii chartiiloru urbariale au fostu: la contributiunea pe mosii si pe venitulu caseloru de locuitu (dupa fiecare fiorinu de darea imperatésca) cate 68 1/2 la suta, eara crescatur'a extraordinaria (pentru resboiu s. a.) cate 16 2/3 0/0, cu totulu 85 1/6 0/0. Dela Maiu inainte cei 16 2/3 0/0 voru se'i crésca la 41 2/3 0/0 si asia vomu plati dupa fiecare fiorinu de dare inca cate 109 1/6 crucieri.

La darea pe venituri (din negutiatoria, industria, lefi s. a. s. a.) amu platitu crescatura 68 1/2 0/0, eara aruncatura extraordinaria 20 0/0, cu totulu 88 1/2 0/0; de aci nainte in locu de 20 vomu plati 40 0/0 si asia cu totulu 108 1/2 procente.

La contributiunea dupa case amu platitu crescatura ordinaria totu 68 1/2 proc., din contra extraordina-

ria 50 proc., adica 118 1/2 proc.; acumu in locu de 50 vomu dá 100 proc., prin urmare cu totulu 168 1/2 proc.

Dupa darea capului vomu plati si acum totu 68 1/2 proc. Si asia acelu proprietariu carele de esemplu ar fi trebuitu se platésca fara crescaturi: dare pe mosia 100 fl., pe casa 10 fl., pe capu 5 fl. 25 cr. si pe venituri 20 fl.; cu totulu 135 fl. 25 cr., a platitu in adeveru:

	pe a. 1861	si va plati pe a. 1862.
Dare pe mosia	185 fl. 16 cr.	— 209 fl. 16 cr.
„ „ casa	21 „ 85 „	— 26 „ 85 „
„ a capului	8 „ 94 „	— 8 „ 94 „
„ pe venituri	37 „ 70 „	— 41 „ 70 „

Cu totulu 253 fl. 65 cr. — 286 fl. 65 cr.

Prin urmare in a. 1862 cu 33 fl. mai multu.

Se aruncamu inse o privire generala preste tóta tier'a, pentru cá se cunóscemu catu ar trebui se platésca Transilvani'a intréga sub numire de ádeverat'a contributiune (fara crescaturi), cata plati in adeveru (cu crescaturile) si cata va plati in viitoru.

in contributiune — cu crescaturi pe a. 1861.

Pe mosii	1431621 fl. —	2650884 fl. —	2994474 fl. —
„ case	208476 „ —	455520 „ —	559758 „ —
„ venit. d. case	116629 „ —	215958 „ —	215985 „ —
„ capu	1680000 „ —	2830800 „ —	2830800 „ —
„ venituri	236400 „ —	445614 „ —	492894 „ —
	3673126 fl. —	6598776 fl. —	7093884 fl. —

Vorba multa saraci'a omului: vomu plati in viitoru aprópe unu diumatate milionu mai multu decatu amu platitu pana acumu cu crescaturi cu totu.

Acumu aici imi iau voia a intrebá, pentru ce se platimu noi mai multu?

In tóte celalalte tieri ale monarchiei austriace fosti domni de pamentu au priimitu de multu despagubirea urbariala, din contra la noi unde posesorii au perdutu mai multu, despre definitiv'a despagubire nici ca se mai vorbesce, macarca aceea face mai diumatate pe atata, pe cata e cifr'a scósa cupa fasiuni.

Popimea luterana (sasésca) sia priimitu despagubirea pentru dieciuiiele, eara ceealalta popime si poseorimea inca nimicu.

Apoi óre cum se intempla, ca dupace din crescaturile urbariale se aduna la 2 milióne fiorini pe anu, dupace din budgetulu supusu in a. 1860 la senatulu imperialu se vede, ca in Transilvani'a s'au datu chartii (urbariale) in valóre de 24 milióne fiorini; dupace de atunci cu dieciuéla popiloru luterani (sasesci) s'au mai adausu preste cincí milióne fiorini si asia sum'a totala in chartii trebue se tréca preste 30 milióne, totusi interesele acestoru sume figuréza totu numai cu cifr'a de 1,500,000; eara apoi orasieloru si corporatiuniloru in locu de bani li se mai dau inca totu numai chartii urbariale, la care pagubescu fórte multu.

D. Plener, ministrulu de finantia a disu, ca mosiile, casele si veniturele sufere o contributiune multu mai mare, pentru care lea si incarcatu cu crescatur'a. Se póte ca tierile de preste riulu Lait'a se se afe in pusetiune mai fericita, la noi inse, unde esecutiunile militare inca totu mai decurgu, nu pentru nevointi'a ci pentru neputinti'a de a plati, a multi contributiunea, este in adeveru o nesocotinti'a.

Ci se aruncam o cautatura preste contributiunea pe pamentu si pe case.

De vomu luá in Transilvani'a tóte clasele de pamentu, bune rele la unu locu, dupa operatulu catastralu ar trebui se fia venitulu curatu: din unu jugeru (pogonu, holda de 1600 stanjini patrati de Vien'a) 2 fl. 39 cr. din unulu de fenatiu 2 fl. 90 cr.; din unulu de viia 9 fl. 15 cr., de pasiune 59 cr., de padure 28 cr., si de trestia 1 fl. 82 cr. Déca vomu adauge crescaturile de acumu séu cele pe care voru ale introduce, ar trebui se fia:

	Venitu curatu.	Valórea pamentului.
Din aratura	4 fl. 99 cr.	— 99 fl. 80 cr.
Fenatiu	6 „ 6 „	— 121 „ 20 „
Viia	19 „ 14 „	— 382 „ 80 „
Pasiune	1 „ 23 „	— 24 „ 60 „
Padure	— „ 58 „	— 11 „ 60 „
Trestetu (Storfung)	3 „ 80 „	— 76 „ — „

Se ne arate oricine, in orice tienutu alu Transilvaniei, afara numai de vecinatatile cetatiloru vreo mosia, unde se poti luá susu atins'a arenda séu in casu de vendére pretiulu corespundietoru! Si totusi pamentulu se nu fia destulu de incarcatu cu dare?! Cu privire la darea pe case dela sate voi citá numai unu esemplu. Unu proprietariu are doua case la sate, pentru care platesce dare 61 fl. 19¹/₂ cr., care inse cu crescaturile de acuma si cu cele ce voru mai fi se suie la 167 fl. 5 cr., prin urmare acelu proprietariu de casa e silitu a locui pe atat'a chiria. — Unu altu articol e despre contributiune in dirépta.

TRANSILVANIA. Sibiiu, 9. Aprile. Locutiitoriulu comitelui natiunei sasesci Domnulu consiliariu de gubernu Conrad Schmidt a plecatu eri la Clusiu, si va representá pe deputatii universitatei, cari mergu la Maiestatea Sa c. r. apostolica la Vien'a, inaltului r. gubernu.

Scirea, cumca universitatea natiunei sasesci din Ardealu intr'o adresa catra Maiestatea Sa c. r. apostolica s'a respicatu pentru decretulu din Octobre si pentru legea fundamentale de statu din 26. Februaru a. tr. s'a vediuu mai multoru diurnale magiare fórté incomoda. Gazet'a „Sürgöny“ apostrofeaza notificatiunea sasiloru cu vorbe forte secante, cari suna camu asea: anca nu é seara pentru tóte lucrurile.

Gazet'a magiara: „Magyar Ország“, se slobóde asupr'a universitatei sasesci cu nesce expresiuni, cari indesiertu le vei cautá intre cultivatii de aceea si faina; cá pe o natiune cadiuta in etatea de omu caruntu, inse in fire copilarésca, astufeliu inferedia acelu diurnalu pe sasii Ardeleni, cá de ómeni, cari in nevinovati'a animei loru jóca o dieta, si anca cu focu, nesciindu ca foculu arde. —

Orestia, 6. Aprile. Adunature de cete destramate s'au incuibatu in tienutulu acast'a, si facu la ómeni in tóte dilele nenumerate stricatiuni; caci nimene, care mai are cate ceva, se póte lasá in speranti'a ajutoriului dela altii, fara numai in ajutoriulu seu. — Aru fi cu cale, a inulti veghi'a de nópte, si a esi mai multe sate spre persecutarea acelora. —

Turd'a, 15. Martie 1862. Dela scrisórea mea din urma au mai dechiaratu limb'a romana de limba oficiósa urmatórele comune: Tritiulu de diosu, Tritiulu de susu, Berchisu, Petridu de diosu si Petridu de susu, Muereulu, Cooculu, Chetia, Cicudu, Dumbrava.

Protocólele in privinti'a limbei asternute pana acumu D. administratoru s'au resolvatu in intielesulu §-lui 54 din instructiunea cea mai nóua, fara cá se se deie ocaziune la calcarea legi, precumu se facú cu resolutiunea Copandului*), in contra careia, precumu audu, s'a facutu recursu la inaltulu gubernu, éra cele ce sau asternutu on. oficiolatu de comitatu diacu pana acumu mai tóte neresolvate, pentru ca maioritaea oficiolatului de comitatu pe semne se teme, ca prin recunóscerea limbei romane de oficiósa se va vatama constitutiunea cea de o mie de ani, si din acésta cauza póte sucescu si incalcescu dupa vechiulu obicei, dicundu, ca nu e vói'a poporului, seau ca ar mai trebui ascultati ómenii prin judii cercuali etc. Cu tóte acestea noi nu perdemu nimicu prin procedur'a acésta, ci producundu actiunea reactiune, ne intarimu inca si mai tare in apararea drepturiloru nóstre.

De cateva dile e denumitu D. Joane Groze de v.-comite alu tractului Turdei, prin care denumire s'a implinitu dorinti'a cea mai ferbinte a poporului din giurulu acesta, de a avé unu romanu adeveratu in unulu din posturile cardinali. Noi precumu dela ori-care oficialu, asia si dela cei de romanu nu poftimu alta decatu dreptate, apoi noulu denumitu v.-comite si pana acumu nea datu destule garantie, cá se potemu sperá

*) Petridulu de diosu inca a recursu la in. r. gubernu. R.

si in viitoriu, cumca vomu afá in densulu aparatoriulu dreptulu si alu intereselorú nóstre nationali, patriotice si dinastice.

Magistratulu de aici se tiene strinsu de unu timpu inóce de ordinatiunile si legile ce sunt in valóre — si ne da resolutiuni in acea limba in care primesce dela noi scrisorile. — E timpulu, cá se ne convingemu, ca cine nu'si apara dreptulu de limba dupa lege, nu'lu va avé, si earasi va fi súprematu. Crede ce vedi cu ochii, nu ceti spunu unii altii.

Naseudu in 3. Aprile 1862. Fienduca voitorii de bine ai romaniloru se voru fi interesatu póte si de caus'a granitiariloru din districtulu Nuseudului, ale caroru drepturi de proprietate si posesiune in munti si paduri si cealalta avere nemiscatória, in fondurile asia numite ale mouturului si ale proventelor, acum de 10 ani se totu cernura la Vien'a; asia acuma suntemu in stare a impartasi on. publicu, ca comisiunea regulatória a intrebabilorú acestor'a, denumita de Mai. S'a prébunulu nostru monarchu in persón'a M. D. generalu-maioru de Böck, cá Presiedinte, si a Dloru Schweiger, c. r. consiliariu de locutiintia, D. Suchaneg, c. r. consiliariu si directoru alu directiunei finantiarie in Bistritia, si a Dlui Schottl, c. r. auditoriu emeritu in regimentulu acest'a, eri a si sositu in Naseudu, unde fú primita din partea intieligentiéi Naseudului cu cea mai sincera caldura. Veteranii granitieri de prin pregiuru si alergara la Naseudu spre asi reveni anim'a, mai vedindu inca un'a data unu generalu in mediuloculu loru. Bucuri'a cea nemarginita a locuitoriloru acestui districtu si increderea pusa in préstralucit'a comisiune se manifestá si mai tare sér'a, candu se iluminá totu orasiulu si se facú un'a serenada cu faclii, onorandu persón'a Maiestatei in solii Preanaltiei sale. Conductulu statatoriu totu din veterani carunti si decorati veni petrecutu de musica locale mai antaniu la cortelulu D. generalu si presiedinte, si dupa ce atatu music'a, catu si corulu preparandialu de musica vocale esecutá sub conducerea D. magistru de musicá vocale Joane Secuiu cele mai placute piese nationale. D. docente de preparandia Petri beneventá pe D. generalu in numele poporului intregu, esprimandui bucuri'a si inorederea ce o punu granitieri in stralucit'a comisiune, si in urma oserbandui, ca granitieri numai dreptate poftescu; 'lu róga, cá se lucre numai amesuratu inaltului rescriptu imperatescu si atunci se fia siguru, ca a indestulitu si pe granitieri, apoi cerendu ajutoriulu parintelui cerescu in tóte lucrurile, irupsera din tóte partile de o data cele mai inflacurate strigari „Se traiésca!“ Magnificulu D. generalu respundiendu'si exprimá cea mai ferbinte multiamita pentru simtiemintele manifestate din partea granitiariloru si oserbandu, ca comisiunea este convinsa despre dreptele pretensiuni ale granitiariloru, si asia déca va fi onorata cu increderea acestora, apoi dens'a voindu a esecutá pré inalt'a vói'a a Maiestatei sale, carea este, cá credintiosii granitieri se se indestulésca, negresitu va implini si dreptele pretensiuni ale acestora. La acésta irupsera alte vivate si mai infocate.

De aci merse conductulu la ceialalti magn. membrii ai comisiunei si producunduse mai antaniu in totu loculu musica vocale fiacare D. membru fú beneventatu fórté potrivit prin D. Petri, la cari respunsera D. membrii asia, catu déca voru si lucrá asia, apoi numele loru va remané de celu mai dulce suveniru in anele granitiare pana la nepoti si stranepoti.

Dupa acésta se intorse conductulu la Illustr. S'a D. capitanu-supremu, unde intru altele cantandu music'a vocale „Destéptate romane“. D. docente Nascu multiami Illustr. sale pentru ostenéla cea neobosita de pana acuma pusa in interesulu si inaintarea binelui comunu alu districtului acestuia, si apoi asigurandulu despre total'a incedere a locuitoriloru districtului 'lu róga, cá se binevoiesca a conduce si mai incolo pe poporulu acesta in viétia politica constitutionale, spre asi ajunge scopulu doritu, si deosebi acumu, candu amu ajunsu la frangerea panei, se stee intru ajutoriu pre stralucitei comisiunii, spre a nimeri calea cea adeverata, si in urma 'lu róga se arate si Mai. Sale credinti'a cea neclatita si alipirea locuitoriloru acestui districtu catra Inaltulu tron alu Austriei, si multiamirea pentru ca s'a induratu a le implini cererea cea nucontenita de 10 ani, la cari urmá din mii de guri: „Se traiésca Mai. S'a! Se traiésca Capitanulu-supremu!“

Illustr. S'a D. Capitanu-supremu respunse la acésta intre altele, ca numele Iosifu este celu mai insemnatu nume pentru tóta lumea crestina, dentru tóte popórele Austriei, si deosebi pentru natiunea romana din Imperiulu austriacu. Iosifu au fostu tata hranitoriu alu mantuitoriulu lumei, Iosifu II-lea imperatulu Austriei a fostu mantuitoriulu natiunei romane din imperiulu austriacu de sub robie, si Franciscu Iosifu este acela, care ascultandu cererile credintiosiloru grani-

tiari adi incede a le implini. Inse granitarii se cerceteze a duncu intentiunea Mai. Sale, ca-ce aceea tienteza intru acolo, cá totu ce se va resolvá in folosulu granitariiloru se se indebuintieze spre inaintarea culturai si a luminarei poporului, fara cari nici unu poporu nu póte cuprinde locu, cá natiune politica intre cele alte natiuni ale Imperiului.

Pentru aceea dara vediendu noi ca meritele protoparintiloru nostri, cari siau varsatu sangele pentru tronul, acumu incepu a se remunerá, noi se nu abusamu cu ele, ci totu tesaurulu ce'lu vomu dobandi, selu lasamu la fii si nepotii nostri, intorcundulu spre cultur'a si luminaea poporului districtului acestuia si a intregii natiuni, prin cari singuru putemu eterná meritele protoparintiloru nosrii granitarii scl.; la cari urmara cele mai infocate vivate pentru Mai. S'a.

Adi se presentá la D. generalu intregulu choru alu ofi-ciriloru pensionati de aici, si dupa aceeaasi facú cortenirea gre-miulu ofi-ciolarului districtualu, alu sedriei generale, alu in-ventiatoriloru, preotimei, intielegintiei si poporului Naseudenu, fiendu condusi toti de Illustr. S'a D. Cap.-supr., si toti mem-brii comisiunei esprimendusi bucuria, ca s'au convinsu de in-crederea, carea o pune poporulu granitariu in densii, si pen-tru aceea ne asigurara, ca uninduse voi'a Mai. Sale cu pre-tensiunile nóstre, noi se fimu siguri, ca tóte ui se voru im-plini. —

Cea mai mare bucuria a nóstra este, ca atatu presie-dintele, catu si toti membrii comisiunei vorbescu bine limb'a romana si toti sunt prébine cunoscuti cu referintiele grani-tiariloru.

Pentru aceea dara se le uramu din anima perseverantia si cá Ddieu se le lumineze mintea si se le conduca toti pasii intr'a acolo, cá se indetuleze dreptele cereri ale granitariiloru, si cá vorb'a imperatésca se se prefaca in fapta, prin care inca si mai tare vomu fi legati de inaltulu tronul alu maretului imperiu alu Austriei.

(Nu putemu de adiunsu recomandá fratiloru granitarii, cá cu unanimitate se steè toti pentru folosirea venituriloru din fonduri singuru numai pentru scopulu instituteloru de cres-cere, dupa cumu se cerú acésta din partea deputatiunei grani-tiarie, care in audienti'a din 13. Dec. 1860 asternura si plan-sorile regimentului totu in sensulu acesta, ba si resolutiunea imperatésca data catra ministrulu de finantia in 27. Augusta 1861 totu pe bas'a acelei plansori s'au emisu. Ar' fi cu scopu, cá fiacare comunitate fosta granitara se aiba la mana Nr. 37 din F'óia 1861, in care se afla deciderea prénaltei recunósceri a dreptului loru de proprietate. Voru fi unii egoisci, cari in intipuirile loru, ca au merite mari facute pentru tronul, se voru abate dela comunulu scopu si voru cere, decumva nu voru fi cerutu si pana acumu, cá cutari edificie numite erariale se li se dee loru in pretiu de merite, inse aceia sunt orbiti de interesu, ca asemenea edificia si locuri numai pentru scóle se voru poté castigá din mana fiscului; vedi punctulu 6 b din resolutiunea imperatésca. Unu blastamu s'aru pogori pe viitoriulu fostiloru granitarii, candu densii ar' pretinde veni-turile fonduriloru cá se se impartiésca, séu se se menésca spre altu scopu, decatu cela alu culturai si intemeierei instituteloru de crescere granitaraie, si unii cá aceia aru trebui publicati in lume, cá se fia stigmatizati de egoisti incarnati fara catu de puçinu simtiu nationalu, cari vréu a trai cá vit'a numai pen-tru sine, fara a le pasá de viitoriulu filoru, nepotiloru si stra-nepotiloru sei.

Spre cunoscinti'a tuturoru vomu publicá deci in F'óia susumemorat'a petitiune; si unitive in scopulu celu santu cu totii, pentru cá asia se ne ajute Dumnedieu. — R.

UNGARIA. Pest'a. In dílele trecute publicá Gazeta nóstra romana „Concordia“, doi articuli, in celu da'ntaiu aratá pe façia nebuni'a, ce s'a facutu cu cestiunea „teritriu-lui romanésca“, ear' celu de aldoilea vorbesce despre romanii Ardeleni, ca ce ar fi facutu ei prin bataile loru in anulu re-volutiunei 1848. Asupra acestui articulu alu doilea se scóla mai multe Gazete magiare' precumu „Magyar-Ország“, „Sür-göny“ si altele: inse se scóla si unu nou redactor dela curund creat'a Gazeta in interesu magiaru, dar' cu limba germana anume unu neamtú din Sabiuu „Bausner“, care cu o gura nespalata sucesce in dreapt'a si sting'a bravurele romaniloru din anulu acel'a, pana candu vine de dice, ca romanii din Ardelalu atatu magiariloru catu si mai vertosu nemtiloru, ce sunt cu tierele loru mai departa'ti, le au intorsu dosulu, si ca ar gravitá dupa starea loru cea fireasca, catra Romani'a unita. —

Acestu redactoru Bausner, ce redigá Gazeta numita: „Ungarische Nachrichten“, se vede treab'a ca cu alte natiuni s'a sloboditu si mai departe; çaci dupa Nr. Gazetei sasesci

din Brasiovu, 56 din 9. Aprile a. e. se díce: ca „Domnulu de Bausner pentru politic'a purtare a f'óiei lui acumu numite, dupa o corespondintia in „Presse“, din Pest'a 4. Aprilu a. o. a fostu si este citatu la „iudecata martiale“.

— Cestiunea limbei in Ungari'a din ce in ce se totu mai lamuresce. — In urm'a ordinatiunei cancelariei de curte au pri-mitu tóte directiunile gimnasiiloru din Ungari'a avisare, cum-ca limb'a germana trebuie se fia tractata cá studiu obligatu in tóte gimnasiale Unguriei catolicé. Earu mesur'a, in care se voru aplicá celelalte limbi patriotice cá limbi espicat'orie séu alaturate, spre a multiumi repórtele nationalitatiloru din pre-giuru; acést'a se va prescrie numai mai tardiu, dupa ce se voru face eruii in punctulu acesta. — E curiosu, ca magia-rii totu nu mai invetiara a'si luá mesurile cu pretensiunile loru suprematistice in caus'a limbei, — si in urma va castigá alu treilea. — Camu in sensulu acest'a scrie in Nro 37 si „Közlöny“ din Clusiu unu art. de infratire in care recunóscce, ca ei au gresitu, candu au nebagatu in séma pretensiunile na-tionalitatiloru, si intinde mana de impacare cu pretiu de o e-galitate perfecta, numai celelalte nationalitati se nu tréca ou vederea, cá limb'a magiara a remasu acum'a in loculu celei latinesci. — Va se dica, de suitu me voi sui; daru unu pi-cioru totu ilu voi terei: Mai lipsesce, cá comunele romane se totu amane din di in di declararea limbei loru de limba ofi-ciala, si stórcerea recunóscerei ei din partea deregatoriloru pe bas'a lezei factice, si apoi fia secure, ca vomu fi amblatu calea racului.

— Dupa ce Sf. s'a Papa tramise 2000 fl. pentru cei dau-nati prin esundarile apelor in Ungari'a, redactorulu diurna-lului „Idók Tanuja“ provocá la colecte pentru Sf. s'a Papa si strensá 6000 fl. cá se ei tramite preas. s'ale, la care suma inse primatele mai adausera 15,000 fl. spre a se tramite la Rom'a, unde se totu mai tramitu ajut'orie din tóta lumea ca-tolica. —

— Cu resolutiunea prea'nalta din 11. Martiu a. e. tra-mise cancelari'a de curte a Ungariei in 20. a lunei Martie catra locoteninti'a ei mandatu, cá se se desdauneze preotimea pentru dieciuiiele redicate in a. 1848, din fondulu desarcina-rei pamentului pe bas'a patentei imp. din 2. Martiu 1853 § 21 si 22 in intielegere cu preotimea si comisiunea desarcina-rei pamentului; earu anticipatiunile date pana acum din fon-dulu religiunei cá desdaunare pentru decime va incetá.

AUSTRIA. Vien'a. (Din senat. imperialu). Interpelarea Poloniloru. In siedinti'a casei deputatiloru din 7. Aprile a. e. dede ministrulu de Lasser repunsu la interpelarea mai mul-toru deputati poloni, cari se reduce la cercetarea politica, ce s'a facutu in dílele trecute in Galiçia si Cracavi'a. Scimu ca polonii acumu numiti facura in anulu trecutulu si si mai-nainte ceremonii bisericesci la feliurite serbari, dar' nuscieamu ca ei acolo in bisericii cantau cantece revolutionari, batat'orie la ochi, si scandalisat'ore de poporu. Deputatii poloni se redi-mau in cas'a de iosu, ca acele cantece ar fi nationale-religi-óse, cari sunt iertate a se cantá din privinti'a nationalitatei; domnulu ministru inse incepú a citá strofe si viersuri, intregi din acele cantece. Asia aratá ca unu viersu de acele cuprin-dea cuvintele de o resbunare pentru anulu 1846, apoi eveni-mintele acele se ascriu gubernului nostru, cá cumu elu ar fi fostu inemiculu. — O strofa suna asea: „Cu angerulu teu in frunte, vomu merge in lupt'a cea mare, si pe cadavrulu trasaritoru a reului dusmanu, vomu lati invingatori tricolarulu nationale.“ Intr'unu cantecu se róga pentru scaparea din sclavia. In altulu dice: „rupe pe poporulu poloniloru din sclavi'a tiraniloru“, — adormi pe tirani, si frange obedile Poloniei, cá se reinviie libera.“ Unele expresiuni de aceste trecu peste tota libertatea si nationalitatea apoi nu é mirare, ca se facu cercetari pe façia. —

— Unu amplotiatu dela post'a din Vien'a, a comis unu furtu infricosiatu de scrisori, si se aflara in cas'a luila 51000 de scrisori tupilite (lucru necredibilu) inse totudeodata si tristu.

CRONICA STRAINA.

ROMANIA. (Urmare din Nru trecutulu.)

Asia dar mai díoemu, ca noi nu suntemu chiamati astadi de a creá unu ordinu de lucruri cu totul nou; ei, numai de a modific'a, de a imbunatati ordinulu de lucruri vechiu, cu tiente de a imbunatati positiea locuitoriloru. De indata ce ni vomu pune d'intru acestu punctu de vedere, carele este singu-rulu adevratu si legalu, apoi, soluti'a cestiiei actuale decurge dela sine, fara multa greutate. Am aratatu mai susu, ca a de-clará pe locuitori proprietari de jure, ar fi ceva jignitoru prin-cipului proprietatiei. Asemine, de ai inpropriari astadi, ob-

ligandu pe proprietari de a vinde locuitorilor o parte din proprietatile lor, ar fi asemenea o lovire a dreptului de proprietate; caci, admitendu chiaru ca, proprietarii patrunti de unu simtiamentu inaltu politicu, s'ar primi se le vendia o parte din mosie; ne intrebamu, unde sunt astadi capitalurile trebuitore? De ai plati numai cu valori inchipuite, ar fi derimarea proprietarilor.

Catu pentru de a proclamá proprietatea si muno'a libera, această ar conrespunde cu desevarsire la nevoi'a simtita astadi de proprietari, pentru asi emancipá proprietatea de indatoririle ce o apasa legea regulamentara; ar fi totuodata o spoliatie a drepturilor locuitorului. Imi aducu aminte ca, cu vr'o cati'va ani in urma, unu proprietaru din Moldova, imi spusese ca au descoperitu o solutie carea se'mpace pe tota lumea, si carea ar consistá intru stramutarea si asediarea locuitorilor pe mosiile statului (monastiresci); dar, aceasta ar fi o incercare de a resolvá cestia actuala afara din cerculu ei, caci, cestia trebuie a rezolva intre proprietari si intre locuitori; si, numai proclamarea interventiei statului, cu indatorire de asi luá asupra greua sarcina de a fics'a viitorulu unei populatii de 3000,000, póte si mai bine; chiaru insusi acea interventie ar fi otarirea procesului ce se desbate astadi intre proprietari si intre locuitori, in favórea celui antaiu. Credemu de prisosu de a mai arató tóte greutatile materiale, tóta nelinistea ce s'ar provocá in tíera, puindu-se astufelu in miscare si in stare de emigratie o intréga populatie. Nu ni remane dar altu limanu mantuitoru pentru de a gasi adeverata solutie a acestei cesti, decatu de a ne tiené eu amendoue manele de legea actuala, inlaturandu numai defectuositatile, care s'au constatat in aplicati'a ei. Asia dar, la art. 118 litera a, propunemu: 1. Cá se se inlocuiesca indatorirea de munca a locuitorului prin o dare banésca. Nasce acumu intrebarea, plat'a aceasta banésca trebuie se fia ecuivalentulu valórei muncii sau a valórei pamentului?

Dupa consideratiile descrise mai susu, nu mai póte exista nedumerire; caci, am doveditu eu liter'a c, totu dintr'acelasi art. ca, lucru erá menitu de a corespunde la valórea pamentului. Prin urmare si darea banésca ce propunemu de a se substituá muncii, trebuie se corespunda la valórea pamentului.

Nasce earasi intrebarea, déca acea dare trebuie se se ficse odata pentru totu deauna, séu déca ar trebui se se modifice din vreme in vreme? Esaminandu intru aceasta legea regulamentara, ni se pare ca infaciosiéza óre care contradicere, caci, pe de o parte liter'a v. din art. 118 dice, ca aceasta reciprocitate trebuie se resplatésca catu se va puté folósele si indatoririle ambeloru parti interesate, si de alta parte art. 131 proclama indatoririle ficsate, cá o lege fundamentala pentru viitoru; incatu, dupa intielesulu dela litera v. s'aru paré, ca si darea banésca ar trebui se varieze dupa prefacerile din vreme in vreme a valórei proprietatii, candu dupa art 131 darea banésca ar trebui se ficseze odata pentru totudeaun'a. Greutatea ce o intimpinamu aici, vomu rezolva-o analizandu mai antaiu un'a din dispositiile esenciale a legii, adeca: indatorirea actuala a proprietarului catra insuratiei. Si ne intrebamu déca trebuie se mai mantienemu in viitoru aceasta indatorire.

Noi amu declarat'o de mai inainte, ca soluti'a ar fi eu atat'a mai nemerita, déca am puté imbunatati totuodata si positi'a proprietarilor. Aice dar are proprietariulu dreptu se dica, ca, de vreme ce eu pana astadi m'amu bucuratu de o dare in munca, carea convinea mai bine modului meu de esplotatie si fiindu ca astadi in interesulu locuitorilor, se cere substituare de bani in locu de muncá, care dupa banésca in intielesulu art. 131 ar trebui se fia ficsata odata pentru totu deauna, apoi, si eu reclamam in contr'a, emanciparea proprietatii mele pentru viitoru, ceru reforma actuala se se marginésca numai intru intinderea pamenturilor stapanite astadi de locuitori, in puterea dispositiei legii regulamentare.

Nimicu n'aru fi mai dreptu in sensulu legii si alu ecuitatii; caci, locuitorilor li s'aru respectá drepturile lor castigat precumu am aratat mai susu, si proprietatea s'aru asiedia in conditiile ei normale, conforme tuturoru principiilor legislatiei moderne.

Intr'alte cuvinte, cá se ne servimu de terminii legislatiei, proprietariulu ar remane cá si pana acumu proprietariu pe intrég'a mosi'a s'a; dar, intre proprietariu si locuitoriu s'ar statornici o legatura de emfiteosisu (embaticu) asupra pamenturilor stapanite de ei astadi.

Gramad'a satului apoi, impreuna cu aceste pamenturi s'ar constitui intr'o persóna morala, comuna, cu indatorire solidara intre membrii ei catra proprietariu. Asemine cu drepturi si indatorii solidare catra statu, in puterea noveloru reguli ce se voru asiedia de catra corpurile legiuitoare, conformu art. din conventie.

Aceast'a ni se pare singur'a solutie logica, care decurge din aplicarea legii actuale, in vederea imbunatatirii, ce suntemu chiamati prin conventie de a introduce. Dar, soimtu tare bine ca la reformi de asemine natura, aplicati'a loru intimpina cate odata totu atate greutati, cá si insusi resolvarea cesti de principu.

(Va urma.)

MOLDAVIA. In siese sate ale districtului Jassy a proruptu de nou ból'a viteloru, prin urmare periodulu contumacial de 5 díle, care se puse numai in septemanele trecute, in lucrare, acumu earasi se radica la 20 de díle. —

ITALIA. Turinu 6. Aprile. Band'a Crocos in Neapole fu imprestiéta si lasá 25 de morti pe locu. Françii au atacatu band'a Chiavones la Peatr'a Compoli si o au sfarmatu. Vineri au retienutu Françii unu provadiumentu petrecutu de ostasii acelora, care ducea midiulóce de viétia pentru Briganti din Neapole.

— Se scrie, cumca din Parisu a sositu o depesia la Turinu, cu care se incunoscintieza guvernulu Italiei, ca i se apropie lucruri de mare importantia, silu provóca, cá se fia pregatitu la orice eventualitati.

Garibaldi totu imultiesce reuniunile de venatori, si pana acum au asiediatu 300 astufeliu de reuniuni suptu comand'a sa; elu acuma calatoresce prin Italia.

GRECIA. Agitatiunea iea din ce in ce totu mai mari dimensiuni si descarca tunuri asupra taberei regesci. Corabii françe si Angle au mersu la Naupli'a si caus'a Greciei nu e de nebagatu in séma. pentruca in Sira earasi prorupsera rescóla. Prinsii militari se incercara a scápá si se aflara si bómbe Orsinice. La renumitul portu Pireu fugu pe apucate familiile straine spre a scápá pe corabii; prigonirile, mai virtosu asupra germanilor, au adiunsu in Greci'a la parol'a dilei, ba si órde de turci albanesi intrara la Lami'a, si patrunsera pana la Tropo si Pentelicon. Guvernulu Greciei tramise trupe in centrale si dede note remonstratórie la guvernulu turcescu si la puterile protectórie.

44/1862. Rugare publica la tempulu seu.

Dupa ce episcopi'a romana resaritena unita de Urbea mare au decadiutu in vacantia prin mórtea fostului episcopu, ne rugamu toti preotii si mireni de Escelenti'a sa parintele metropolitu, si de preonoratulu comitetu nationalu, cá se binevoiésca a midiuloci la locurile mai inalte, cá fiendulu episcopu se se aléga dupa datin'a s. beserici resaritene intr'unu sinodu compusu din deputatii preotimei si ai mireniloru, suptu presiedinti'a Escelentiei sale a metropolitului, si se nu se mai deschida cale a intra la candidatiune individi de cei, ce vendu interesele beserice si ale ritului nostru.

Multi si mai multi.

Nro 1028 civ. 1862. PUBLICATIUNE.

De catra magistratulu cetatei si alu districtului cá judecatoria pentru pertractarile de ereditate se face prin acésta de obste cunoscutu, cumca de óre ce terminulu antaiu defiptu pentru licitatiunea de buna voia a casei de sub Nru 488 a--b 233 uliti'a funariloru a repausatului Petru Tartler, fostulu funariu din Brasiovu remase fara resultatu, la cererea ereditariloru acestuia s'a ordinaru alu 2-lea terminu spre vendiarea casei numite pe 22. Aprilie 1862 c. n. la 10 óre inaintea prandiului la faci'a locului.

Provocanduse doritorii de a cumpará cas'a acésta pe diu'a defipta a se afla la faci'a locului, se face totuodata cunoscutu, cumca conditiunile vendiarii remanu totu acelea, care au custatu la licitatiunea cea d'antaiu si care se potu vedé la cancelari'a deregatoriei subscise.

Brasiovu in 5. Aprile 1862.

Dela magistratulu cetatei si alu districtului cá judecatoria.

Cursurile la Bursa in 15. Aprile 1862 stá asia:

	Val. asc.	Фр. кр.
Газини Ампертеми	6	27
Азговсрѣ	132	
Londonѣ	133	15
Амурскѣ націоналѣ	83	60
Облигаціе металіче екі де 5 %	69	75
Акціиіе банккѣсі	828	
„ крелісісі	204	30